

CIRCULACIÓ MONETÀRIA A L'ALT Penedès. LES MONEDES DE SANTA MARIA DE FOIX, SEGLES XIII-XX

MARIA CLUA I MERCADAL

L'anàlisi detinguda de les troballes monetàries d'una àrea concreta permeten establir quina era la situació del numerari i alhora econòmica en cada etapa històrica.

L'estudi de les monedes aparegudes durant els treballs d'excavació del jaciment arqueològic de Santa Maria de Foix és una dada més per ajudar a establir un ritme de circulació monetària a la comarca de l'Alt Penedès.

CIRCULACIÓ MONETÀRIA A L'ALT PENEDEÈS. LES MONEDES DE SANTA MARIA DE FOIX, SEGLES XIII-XX

Les monedes de Santa Maria de Foix són un conjunt de 138 peces que abracen una cronologia des del segle XIII fins al XX. El material es va trobar al llarg dels treballs d'excavació del santuari del mateix nom, i a hores d'ara roman dipositat al Gabinet Numismàtic de Catalunya del MNAC. Totes les peces han aparegut dins d'un context arqueològic, fet que permet determinar, en gran mesura, la seva pervivència en el circuit monetari.

EL JACIMENT

El Servei del Patrimoni Arquitectònic de la Diputació de Barcelona va realitzar durant els anys 1985-1987 la restauració arquitectònica del santuari de Santa Maria de Foix.⁽¹⁾ Paral·lelament, al llarg del 1985, es va fer una investigació històrica del santuari que incloïa l'estudi documental i la intervenció arqueològica.⁽²⁾

El santuari de Santa Maria de Foix s'eleva en el punt més alt de la serra de Font-rubi dins del municipi de Torrelles de Foix. Aquesta població està situada en el pla, en direcció sud-est respecte al santuari. El lloc de Foix va ser ocupat de forma continuada des de l'època antiga fins al 1936, en què va ser malmès el santuari. Aquesta llarga ocupació

es deu a la seva localització, ja que es troba a l'indret més elevat del turó, sent accessible per llevant mitjançant tres terrasses naturals, i tenint al nord un impressionant penya-segat.

L'edifici presenta una nau única coberta per una volta de mig canó i amb una capçalera de forma pentagonal de volta estrellada. A la façana nord, es troben dues capelles quadrangulares, i a la sud hi ha les restes d'un pòrtic d'arcs apuntats.

L'evolució, a grans trets, del jaciment es remunta a l'època ibèrica, amb restes de poblament. Però les dades escrites sobre l'església no es troben fins als anys 607, 703 i 1010. D'aquest darrer any es coneix com el temple va passar a la canongia de Santa Maria de Foix. Entre els segles XI-XIII, l'edifici era de planta rectangular i de proporcions més petites que l'actual. L'ús d'aquesta construcció és dubtós, ja que es podria tractar de la sala major d'un castell citat des del 1067 en la documentació escrita, o bé d'una església sense capçalera. Durant la segona meitat del segle XIII, cap al 1263, l'edifici canvia totalment d'aspecte, ja que adquireix les proporcions actuals. Anys després, el 1320 o 1330, l'església va ser consagrada de nou, i és en aquest moment quan s'esmenta la presència de tres altars dedicats a la Verge, sant Miquel i sant Macari. També en aquesta fase es construeix la capçalera poligonal. En el darrer quart del segle XIV, es va obrir una capella quadrangular a la façana nord que, segons la documentació escrita, estava dedicada a sant Nicolau i a santa Maria. Una altra reforma important va tenir lloc durant la primera meitat del segle XV, es tracta de la construcció d'un pòrtic paral·lel a la façana sud del temple.

Ja a l'època moderna, el 1557, es va bastir una nova capella de forma trapezial, al costat de la de sant Nicolau. Aquesta capella donava accés a un cor elevat, construït també en aquesta fase. L'exterior del temple també va canviar, es va construir una cisterna aprofitant el primer desnivell del terreny i es van alçar els murs de contenció de les tres terrasses. A finals del segle XVI —1584— es dona llicència per construir una sagristia, la qual està ben documentada per l'excavació arqueològica. Aquest cos es va situar en l'angle sud-est del temple, i per salvar el desnivell existent entre l'interior de l'església i l'exterior, la planta baixa de la sagristia es va fer servir d'ossari. La construcció d'aquesta habitació va modificar una part del pòrtic existent.

Els primers anys del segle XVII —1705— es va donar permís per obrir una nova capella. Aquesta es va situar a la façana sud, al costat de la sagristia i aprofitant una part del ja esmentat pòrtic. A l'igual que en la sagristia, la planta baixa de la capella va servir per ampliar l'ossari. A partir d'aquest moment es fan petites modificacions com són un cor nou, la col·locació d'una pica baptismal sobre un podium, i la pavimentació de tot l'interior amb rajols ceràmics.

Durant l'època contemporània l'església no canvia, sols es documenta una sèrie de robatoris, el 1828. La parròquia es va suprimir cap al 1892 a causa de la mort del rector, quedant el temple com a santuari. La darrera data documental és de l'any 1936, en què l'església va ser incendiada (Fierro, Solé, 1991: 109-114).

LES MONEDES

La intervenció arqueològica a Santa Maria de Foix va afectar àmbits molt concrets: l'església, la sagristia, la capella exterior i les escales d'accés al temple. Les monedes van aparèixer formant part dels diferents estrats arqueològics d'aquests àmbits. Les peces presentaven un bon estat de conservació, si més no patien els efectes propis de la seva deposició en el sòl. Totes les peces han pogut ser classificades sense problemes i es tracta de tipus ja coneguts en el circuit monetari. A continuació es presenta un inventari de totes les monedes trobades, seguint una ordenació estratigràfica i segons els diferents àmbits.

INVENTARI⁽³⁾

Església

1 - u.e. 17

il·legible

AE 0'20 g 12 mm

2 - u.e. 43

Govern Provisional, 1870, Barcelona

un cèntim

a/ UN GRAMO. 1870.

r/ (m)IL PIEZAS EN KILOG. (un) CÉNTIMO.

AE 1'00 g 15 mm 6 h

Fontecha, 1967: 24.

3 - u.e. 57

Felip IV, 1621, Barcelona

diner

a/ PHILIP(p).D.G.HISPA.R.

r/ BA(r-cin)-CIVI-1621

AE 0'80 g 13 mm 12 h

Botet, 1908-11: 632

4 - u.e. 71

Carles I, 1516-1556, València

diner

a/ C(arolvs) DEI GR(a)C(i)

r/ VALENCIA(a-m)A(io-rica)

AE 0'66 g 15 mm 7 h

Mateu, 1929: 196

- 5 - u.e. 76
Francisco Franco, 1945, Madrid
deu cèntims
a/ ESPAÑA -1945
r/ (diez-cents)
AL 1'33 g 23 mm
Fontecha, 1967: 227
- 6 - u.e. 76
Francisco Franco, 1966, Madrid
cinquanta cèntims
a/ FRANCISCO FRANCO CAUDILLO
DE ESPAÑA POR LA G. DE DIOS *1966*
r/ 50 CTS
AL 0'90 g 20 mm 6 h
Calicó, 1987: 137
- 7 - u.e. 81
Jaume I, 1258, Barcelona
diner
a/ (b)ARQINO
r/ ¡A-CO-B'(r)-EX
BI 0'82 g 17 mm
Botet, 1908-11: 167
Crusafont, 1982: 153
- 8 - u.e. 81
Joana i Carles, 1516-1555, Aragó
diner
a/ RX:ARAGONV.-S
r/ IOANA E(t) CA(r)O(lv)
AE 0'83 g 17 mm 8 h
Fontecha, 1968: A.3
- 9 - u.e. 81
Carles I, 1516-1555, Vic
diner
a/ CA(rolvs).REX.V.
r/ CIVITAS. VICE(ncis)
AE 0'80 g 16 mm
Botet, 1908-11: 563
- 10 - u.e. 81
Felip IV, 1621-1665, Barcelona
ardit
a/ A-(r)
r/ (ba)RCINO (ci)V(itas 16—)
AE 1'25 g 17 mm 12 h
Botet, 1908-11: 678-683
- 11 - u.e. 81
Felip IV, 1641-1644
«cuartillo resellado»
a/ V 16
r/ VII
AE 3'50 g 21 mm
Gil, 1959: 248
- 12 - u.e. 81
Arxiduc Carles, 1708, Barcelona
ardit
a/ (b)-C
r/ 2 DI ANNO (1)708 9 h
AE 1'27 g 17 mm
Botet, 1908-11: 990
- 13 - u.e. 81
Arxiduc Carles, 1708, Barcelona
ardit
a/ B-(c)
r/ 2 DI ANNO 1708
AE 1'28 g 17 mm 5 h
Botet, 1908-11: 990
- 14 - u.e. 81
Arxiduc Carles, 1708, Barcelona
ardit
a/ B-C
r/ 2 DI AN(no 170)8
AE 1'28 g 17 mm
Botet, 1908-11: 990
- 15 - u.e. 81
Arxiduc Carles, 1708-1714, Barcelona
ardit
a/ (b-c)
r/ 2 DI AN(no 17—)
AE 1'27 g 17 mm
Botet, 1908-11: 989-992
- 16 - u.e. 81
Arxiduc Carles, 1708, Barcelona
diner
a/ ES VN DINER
r/ BARCINO CIVITAS 1708
AE 0'55 g 13 mm 12 h
Botet, 1908-11: 993

- 17 - u.e. 81
 Mohammed IV, 1859-1873, Marroc
 falus
 a/ il·legible
 r/ estrella
 AE 4'42 g 18 mm
 Mitchiner, 1977: 1402-1404
- 18 - u.e. 87
 Felip IV, 1621-1665, Barcelona
 ardit
 a/ A-R
 r/ (b)ARCINO CIVI 16(—)
 AE 1'15 g 16 mm 6 h
 Botet, 1908-11: 678-683
- 19 - u.e. 87
 Felip IV, 1641-1644
 «cuartillo resellado»
 a/ III VI
 r/ il·legible
 AE 2'10 g 21 mm
 Gil, 1959: 248
- 20 - u.e. 87
 Felip IV, 1641-1644
 «cuartillo resellado»
 a/ VI
 r/ il·legible
 AE 1'35 g 24 mm
 Gil, 1959: 248
- 21 - u.e. 87
 Felip V, 1719, Barcelona
 dos maravedis
 a/ (phil)LI(p.v.d.g.hispan.rex)
 r/(vtrvm.)Q(virt.protego).1719
 AE 3'30 g 22 mm 1 h
 Fontecha, 1968: 625
- 22 - u.e. 94
 Jaume I, 1258, Barcelona
 diner
 a/ BARCINO
 r/ IA-CO-B'R-EX
 BI 0'43 g 13 mm 11 h
 Botet, 1908-11: 165
 Crusafont, 1982: 154
- 23 - u.e. 95
 Felip IV, 1621-1665, Barcelona
 ardit
 a/ A-R
 r/ BARCINO C(ivitas) 16—
 AE 1'52 g 16 mm 12 h
 Botet, 1908-11: 678-683
- 24 - u.e. 95
 Arxiduc Carles, 1710, Barcelona
 ardit
 a/ B-C
 r/ (2) DI.ANN(o).1710
 AE 1'06 g 16 mm 5 h
 Botet, 1908-11: 992
- 25 - u.e. 102
 Jaume I, 1271, València
 diner
 a/ IACOBVS R(ex)
 r/ VALE-NCIE
 BI 0'45 g 16 mm 7 h
 Mateu 1929: 2-4
 Crusafont, 1982: 163
- 26 - u.e. 102
 Jaume II, 1291-1327, Barcelona
 diner
 a/ IACO(bvs) REX
 r/ B(a-q)I-NO-NA
 BI 0'87 g 17 mm 1 h
 Botet, 1908-11: 198
 Crusafont, 1982: 180-2
- 27 - u.e. 102
 Jaume II, 1291-1327, Barcelona
 diner
 a/ IACOBVS REX
 r/ BA-QI-NO-NA
 BI 0'84 g 16 mm 12 h
 Botet, 1908-11: 195
 Crusafont, 1982: 180
- 28 - u.e. 102
 Joana i Carles, 1516-1555, Barcelona
 diner
 a/ IO(a).KAROLV
 r/ BA-RK-NO-NA
 AE 0'47 g 14 mm 11 h
 Botet, 1908-11: 531

29 - u.a. 102

Joana i Carles, 1516-1555, Barcelona
diner

a/ IO(a.k)AROLV

r/ (ba)-RK-NO-NA

AE 045 g 14 mm 2 h

Botet, 1908-11: 531

30 - u.e. 102

Joana i Carles, 1516-1555, Barcelona
diner

a/ IOA.KAROLV

r/ BA-RK-NO-NA

AE 1'08 g 14 mm 2 h

Botet, 1908-11: 531

31 - u.e. 102

Joana i Carles, 1516-1555, Aragó
diner

a/ R(x:arag)ONV

r/ IOANA E(t) CAROLV

AE 0'80 g 16 mm 8 h

Fontecha, 1968: A.1

32 - u.e. 102

Carles I, 1516-1556, València
diner

a/ (c)AROLVS D(ei gracia)

r/ VALENCIA.M(aiorica)

AE 0'78 g 15 mm 12 h

Mateu, 1929: 186

33 - u.e. 102

Carles I, 1516-1556, València
diner

a/ (carol)V(s dei graci)

r/ (valenci)A.MAI(orica)

AE 0'56 g 15 mm

Mateu, 1929: 186

34 - u.e. 102

Felip III, 1598-1621, Granollers
diner

a/ PHILIPVSD.G.HIS.R.

r/ VILLA GRANV

AE 0'83 g 13 mm 12 h

Botet, 1908-11: 709

35 - u.e. 102

Felip IV, 1624, Barcelona
ardit

a/ A-R

r/ (b)ARCINO CIVITAS 1624

AE 1'08 g 16 mm 12 h

Botet, 1908-11: 678

36 - u.e. 102

Felip IV, 1654, Barcelona
ardit

a/ A-R

r/ BARC(ino) CIVI 1654

AE 1'52 g 17 mm 6 h

Fontecha, 1968: C.40

37 - u.e. 105

il·legible

AE 1'06 g 20 mm

38 - u.e. 107

Mohammed IV, 1859-1873, Marroc
falus

a/ il·legible

r/ estrella

AE 3'13 g 17 mm

Mitchiner, 1977: 1402-1404

39 - u.e. 108

S. XIII-XV, Lleida

pugesa

a/ PUG.ESA.(de.l)EDA

r/ PUG.ESA.DE.LEDA

AE 3'12 g 18 mm 5 h

Botet, 1908-11: 386

Crusafont, 1990: 1741

40 - u.e. 108

Joana i Carles, 1516-1555, Aragó
diner

a/ (r:ara)GONV

r/ (joana et carol)v

AE 0'45 g 17 mm

Fontecha, 1968: A.1

- 41 - u.e. 108
Joana i Carles, 1516-1555, Barcelona
diner
a/ (joa.karolv)
r/ (ba-rk-no-na)
AE 0'67 g 15 mm
Botet, 1908-11: 532
- 42 - u.e. 110
Senat romà, 1300-1404, Roma
denaro provisino
a/ (senatvs.p.q.)R.
r/ (roma capvd.m.)
BI 0'23 g 15 mm 6 h
CNI XV: 376
- 43 - u.e. 110
Jaume I, 1222-1256, Barcelona
diner
a/ BARCINO
r/ IACOB'REX
BI 0'80 g 17 mm 11 h
Botet, 1908-11: 163
Crusafont, 1982: 151
- 44 - u.e. 110
Jaume I, 1271, València
diner
a/ (iac)OBV(s rex)
r/ V(a)LE-(ncie)
BI 0'40 g 13 mm
Botet, 1908-11: 2-4
Crusafont, 1982: 163
- 45 - u.e. 110
Jaume II, 1291-1327, Barcelona
diner
a/ (iac)OBV(s rex)
r/ BA-Qi-N(o-na)
BI 0'81 g 15 mm 1 h
Botet, 1908-11: 195
Crusafont, 1982: 180
- 46 - u.e. 110
Ferran I, 1479-1516, Barcelona
1/4 de croat
a/ bust coronat a esq.
r/ BAR-CA-NO-NA
AR 0'85 g 13 mm 12 h
Botet, 1908-11: 437
Crusafont, 1982: 531-C
- 47 - u.e. 110
Joana i Carles, 1516-1555, Aragó
diner
a/ (+rx ara-gonv)
r/ (+ioana:et karolv)
AE 0'68 g 13 mm 9 h
Fontecha, 1968: A.1
- 48 - u.e. 110
Il·legible, Aragó
a/ il·legible
r/ creu patriarcal
AE 0'47 g 16 mm
- 49 - u.e. 110
Felip IV, 1627, Barcelona
ardit
a/ A-R
r/ BARCINO CIVITAS 1627
AE 1'75 g 17 mm 12 h
Botet, 1908-11: 679
- 50 - u.e. 110
Felip IV, 1621-1665, Barcelona
ardit
a/ (a)-R
r/ (bar)CINO CIV(itas 16—)
AE 1'45 g 17 mm 6 h
Botet, 1908-11: 679-683
- 51 - u.e. 110
Felip IV, 1621-1665, Barcelona
ardit
a/ A-R
r/ BARCIN(o ci)VITAS 16(—)
AE 1'48 g 16 mm 12 h
Botet, 1908-11: 679-683
- 52 - u.e. 110
Lluís XIV, 1645, Vic
diner
a/ LUDO.(d.g.r.fran)Cl
r/ CIVI(tas vicen)1645
AE 1'05 g 16 mm 12 h
Botet, 1908-11: 940

- 53 - u.e. 114
Jaume I, 1258, Barcelona
diner
a/ BARCINO
r/ IA-CO-B'R-EX
BI 1'07 g 17 mm 11 h
Botet, 1908-11: 165
Crusafont: 153
- 54 - u.e. 114
Jaume I, 1258, Barcelona
diner
a/ (BARCINO)
r/ (IA-CO-B'R-EX)
Bi 0'45 g 15 mm
Botet 1908: 165
Crusafont, 1982: 153
- 55 - u.e. 119
Jaume II, 1291-1327, Barcelona
diner
a/ IACOBV(s r)EX
r/ BA-QI-NO-(NA)-
BI 0'85 g 16 mm 11 h
Botet, 1908-11: 195
Crusafont, 1982: 180
- 56 - u.e. 119
Joana i Carles, 1516-1556, Barcelona
diner
a/ IOA(kar)OLV
r/ (ba-rk-nò-)NA-
AE 0'63 g 13 mm 10 h
Botet, 1908-11: 531
- 57 - u.e. 124
Joana i Carles, 1516-1556, Barcelona
diner
a/ (ioa.ka)RO(lv)
r/ (ba-rk-)NO-NA-
AE 0'65 g 16 mm
Botet, 1908-11: 531
- 58 - u.e. 124
Felip IV, 1654, Barcelona
ardit
a/ A-R
r/ BARCIN(o) CIVI
AE 1'55 g 17 mm 6 h
Fontecha, 1968: C.40
- 59 - u.e. 126
Felip IV, 1653, Barcelona
ardit
a/ A-R
r/ (barccino) CIVI 1653
AE 1'50 g 17 mm 12 h
Fontecha, 1968: C.39
- 60 - u.e. 132
Lluís XIV, 1648, Barcelona
diner
a/ (lvd. XIII) D.G.
r/ BAR-CIN-CIVI-1648
AE 0'95 g 13 mm 11 h
Botet, 1908-11: 773
- 61 - u.e. 138
Carles I, 1516-1556, Girona
diner
a/ (carol)vs.D.G.R.(e)
r/ (civitas g)ERUND(a)
AE 0'46 g 13 mm 2 h
Botet, 1908-11: 559
- 62 - u.e. 150
Jaume I, 1258, Barcelona
diner
a/ (b)ARC(ino)
r/ (ia)-CO-B'R-(ex)-
BI 0'63 gr 17 mm
Botet, 1908-11: 167
Crusafont, 1982: 153
- 63 - u.e. 163
Jaume I, 1258, Barcelona
diner
a/ BARCINO
r/ IA-CO-B'R-EX-
BI 0'63 g 17 mm 11 h
Botet, 1908-11: 167
Crusafont, 1982: 153
- 64 - u.e. 163
Joana i Carles, 1516-1556, Barcelona
diner
a/ (ioa.k)AR(olv)
r/ (ba)-RK-NO-NA-
BI 0'45 g 14 mm 11 h
Botet, 1908-11: 531

- 65 - u.e. 163
Joana i Carles, 1516-1556, Barcelona
diner
a/ IOA.KAROL(v)
r/ BA-RK-NO-NA-
BI 0'47 g 14 mm 6 h
Botet, 1908-11: 531
- 66 - u.e. 163
Lluís XIV, 1645, Vic
diner
a/ LUDO.(d.g.r.).FRANCI
r/ (civitas vicensis).1645.
AE 1'48 g 16 mm 12 h
Botet, 1908-11: 940
- 67 - u.e. 171
Lluís XIV, 1648, Barcelona
diner
a/ (lud. XIII).D.G.
r/ BAR-(cin-civi).1648.
AE 0'62 g 13 mm 12 h
Botet, 1908-11: 773
- 68 - u.e. 175
Jaume I, 1248, València
diner
a/ IACOBVS (rex)
r/ VALE-NCIE
BI 1'05 g 16 mm 7 h
Mateu, 1929: 2-4
Crusafont, 1982: 163
- 69 - u.e. 175
Joana i Carles, 1516-1556, Barcelona
diner
a/ IO(a.karol(v))
r/ (ba-rk-no)-NA-
BI 0'63 g 13 mm 11 h
Botet, 1908-11: 531
- 70 - u.e. 176
S. XIII-XV, Lleida
pugeses
a/ PUG.ESA.(del).EDA
r/ (pu)G.ESA.(del).EDA
AE 2'50 g 19 mm 12 h
Botet, 1908-11: 386
Crusafont, 1990: 1741
- 71 - u.e. 180
Jaume I, 1270, Barcelona
diner
a/ BARQVINONA
r/ IA-CO-B'R-EX
BI 0'84 g 15 mm 3 h
Botet, 1908-11: 171
Crusafont, 1982: 155
- 72 - u.e. 180
Joana i Carles, 1516-1556, Barcelona
diner
a/ IO(a.k)AROL(v)
r/ BA-RK-NO-(na)-
BI 0'65 g 15 mm 4 h
Botet, 1908-11: 531
- 73 - u.e. 194
Jaume I, 1258, Barcelona
òbol
a/ BARCINO
r/ IA-CO-B'R-EX-
BI 0'40 g 13 mm 11 h
Botet, 1908-11: 164
Crusafont, 1982: 152
- 74 - u.e. 197
Jaume II, 1291-1327, Barcelona
diner
a/ IACOBVS REX
r/ BA-QI-NO-NA-
BI 0'87 g 16 mm 11 h
Botet, 1982: 180
Crusafont, 1982: 180
- 75 - u.e. 201-204
Jaume I, 1222-1256, Barcelona
diner
a/ IACOB'REX
r/ BARCINO
BI 0'84 g 17 mm 1 h
Botet, 1908-11: 163
Crusafont, 1982: 151

76 - u.e. 205

Jaume I, 1258, Barcelona

òbol

a/ BARCINO

r/ IA-CO-B'R-EX-

BI 0'45 g 14 mm 1 h

Botet, 1908-11: 168

Crusafont, 1982: 154

77 - u.e. 209

Carles II, 1349-1387, Navarra

diner

a/ (ka)ROLV(s rex)

r/ (de) NAVA(rre)

BI 0'80 g 16 mm 10 h

Marin, 1975: p. 31

78 - u.e. 211

Jaume I, 1271, València

diner

a/ IACOBV(s rex)

r/ VA(le-ncie)

BI 0'47 g 17 mm 5 h

Mateu, 1929: 2-4

Crusafont, 1982: 163

79 - u.e. 1013

Felip IV, 1621-1665, Barcelona

ardit

a/ A-(r)

r/ (ba)RCINO(civitas 16—)

AE 0'83 g 14 mm 6 h

Botet, 1908-11: 678-683

80 - u.e. 1016

Lluís XIV, 1643-1652, Vic

diner

a/ LUDO.D.G.R.FR(anci)

r/ (civit)AS VICEN.16(—)

AE 1'30 g 16 mm 12 h

Botet, 1908-11: 939-941

81 - u.e. 1016

Felip IV, 1655, Barcelona

ardit

a/ A-R

r/ BAR(cino civi)1665

AE 1'05 g 17 mm 12 h

Fontecha, 1968: C.40

Sagristia

82 - u.e. 10

Govern Provisional, 1870, Barcelona

cinc cèntims

a/ CINCO GRAMOS.1870.

r/ DOSCIENTAS PIEZAS EN KILOG.

CINCO CENTIMOS.

AE 4'60 g 25 mm 6 h

Fontecha, 1968: 1097

83 - u.e. 10

Govern Provisional, 1870, Barcelona

cinc cèntims

a/ (cinco gramos.1870.)

r/ DOSCIENTAS PIEZAS EN KILOG.

CINCO CENTIMOS.

AE 4'63 g 25 mm 6 h

Fontecha, 1968: 1097

84 - u.e. 10

Govern Provisional, 1870, Barcelona

cinc cèntims

a/ CINCO GRAMO(s).1870.

r/ DOSCIENTAS PIEZAS EN KILOG.

CINCO CENTIMOS.

AE 4'60 g 25 mm 6 h

Fontecha, 1968: 1097

85 - u.e. 10

Alfons XII, 1878, Barcelona

cinc cèntims

a/ ALFONSO XII POR LA GRACIA

DE DIOS.1878.

r/ REY COSNTL. DE ESPAÑA.

CINCO CENTIMOS.

AE 4'58 g 25 mm 6 h

Fontecha, 1968: 1105

86 - u.e. 36

Dominació francesa, 1813, Barcelona

quatre quartos

a/ EN BARCELONA.1813.

r/ escut d'armes

AE 9'65 g 28 mm 12 h

Botet, 1908-11: 1037

87 - u.e. 36

Ferran VII, 1808-1833, Segòvia
vuit maravedisos

a/ (ferdin.VII.d.g.hisp.rex)

r/ creu de don Pelai

AE 9'65 g 27 mm 12 h

Fontecha, 1968: 838-856

88 - u.e. 36

Ferran VII, 1808-1833, Segòvia
vuit maravedisos

a/ (fe)RDIN.VII.(d.g.hi)SP.REX

r/ creu de don Pelai

AE 10'32 g 28 mm 12 h

Fontecha, 1968: 838-856

89 - u.e. 36

il·legible

AE 5'50 g 24 mm

90 - u.e. 36

Govern Provisional, 1870, Barcelona
cinc cèntims

a/ CINCO GRAMOS.1870.

r/ DOSCI(entas piezas en)KILOG.

(cinco centimos).

AE 4'60 g 25 mm 6 h

Fontecha, 1968: 1097

91 - u.e. 36

Govern Provisional, 1870, Barcelona
cinc cèntims

a/ CINCO GRAMOS.1870.

r/ DOSCIENTAS PIEZAS EN KILOG.

CINCO CENTIMOS.

AE 4'65 g 25 mm 6 h

Fontecha, 1968: 1097

92 - u.e. 36

Govern Provisional, 1870, Barcelona
cinc cèntims

a/ CIN(co gramos).1870.

r/ (doscientas piezas en kilog.

cinco centimos)

AE 2'90 g 25 mm 6 h

Fontecha, 1968: 1097

93 - u.e. 36

Govern Provisional, 1870, Barcelona
dos cèntims

a/ DOS GRAMOS.1870.

r/ QUINIENTAS PIEZAS EN KILOG.

DOS CENTIMOS

AE 1'95 g 20 mm 6 h

Fontecha, 1968: 1098

94 - u.e. 44

Arxiduc Carles, 1708-1714, Barcelona
ardit

a/ (b)-C

r/ 2.DI.A(nno. 17---

AE 1'30 g 16 mm

Botet, 1908-11: 989-992

95 - u.e. 44

Arxiduc Carles, 1709, Barcelona
ardit

a/ (b)-C

r/ 2.D(i).ANNO.1(70)9

AE 0'74 g 14 mm

Botet, 1908-11: 990

96 - u.e. 44

Arxiduc Carles, 1708-1714, Barcelona
ardit

a/ B-C

r/ (2).DI.ANNO.17(---

AE 1'28 g 17 mm

Botet, 1908-11: 989-992

97 - u.e. 44

Arxiduc Carles, 1708, Barcelona
ardit

a/ B-C

r/ 2.D(i.an)NO.1708

AE 1'33 g 17 mm 5 h

Botet, 1908-11: 989

98 - u.e. 44

Arxiduc Carles, 1709, Barcelona
ardit

a/ (b)-C

r/ (2.di.ann)O.1709.

AE 1'10 g 17 mm

Botet, 1908-11: 990

99 - u.e. 45

Ferran II, 1479-1516, Barcelona
diner

a/ (fer)DINAND.(rx)

r/ BA-QI-(no-n)A

BI 0'67 g 14 mm 12 h

Botet, 1908-11: 447

100 - u.e. 85

Govern Provisional, 1869-1870,
Barcelona

dos cèntims

a/ (dos gramos.18—.)

r/ (quinientas piezas en kilog.

dos centimos.)

AE 1'80 g 20 mm 6 h

Fontecha, 1968: 1098

Capella exterior

101 - u.e. 2

Felip V, 1700-1746, Aragó

diner

a/ (p)HI(lip.v.d.g.rex)

r/ (m.aragunvm)

BI 0'46 g 11 mm 5 h

Heiss, 1867: lám. 76, 4

102 - u.e. 2

Alfons XII, 1879, Barcelona

cinc cèntims

a/ ALFONSO XII POR LA GRACIA
DE DIOS.1879.

r/ REY CONSTL. DE ESPAÑA.

CINCO CENTIMOS.

AE 4'65 25 mm 6 h

Fontecha, 1968: 1105

103 - u.e. 17

Felip III, 1598-1621, Girona

diner

a/ (phi)LI(pvs.d.g.)r

4/ (c):VITA(s gerunda)

AE 0'83 g 13 mm 10 h

Botet, 1908-11: 638

104 - u.e. 19

Govern Provisional, 1870, Barcelona
cinc cèntims

a/ (cinco gramos).1870.

r/ DOSCIE(entas piezas) EN KILOG.

(cinco céntimos)

AE 4'60 g 25 mm 6 h

Fontecha, 1968: 1097

105 - u.e. 23

Jaume I, 1270, Barcelona

diner

a/ BAR(qvi)NONA

r/ IA-CO-B'R-(ex-)

BI 0'96 g 17 mm 11 h

Botet, 1908-11: 171

Crusafont, 1982: 155-1

106 - u.e. 23

Jaume I, 1270, Barcelona

diner

a/ BARQVINONA

r/ IA-(co-b)'R-(e)X-

BI 0'85 g 17 mm 12 h

Botet, 1908-11: 171

Crusafont, 1982: 155-1

107 - u.e. 23

Ferran II, 1479-1516, Barcelona

diner

a/ (ferdinand.rx)

r/ (ba-gi-no-na)

BI 0'65 g 14 mm 12 h

Botet, 1908-11: 447

108 - u.e. 23

segle XV, Seu d'Urgell

ardit .

a/ (civitas urgellencis)

llautó 0'56 g 18 mm

Botet, 1908-11: 999

Crusafont, 1990: 2122

109 - u.e. 23

Joana i Carles, 1516-1555, Barcelona
diner

a/ (ioa.kar)OL(v)
r/ BA-(r)K-NO-NA-
BI 0'66 g 14 mm
Botet, 1908-11: 531

110 - u.e. 23

Felip IV, 1621-1665, Barcelona
ardit

a/ A-R
r/ (b)ARCIN(o civitas 16—)
AE 1'54 g 17 mm 12 h
Botet, 1908-11: 678-683

111 - u.e. 23

Felip IV, 1621-1665, Barcelona
ardit

a/ (a)-R
r/ (b)ARCIN(o civitas 16—)
AE 1'35 g 18 mm 6 h
Botet, 1908-11: 678-683

112 - u.e. 23

Felip V, 1700-1746, Aragó
diner

a/ (philip.v.d.g.rex.)
r/ (m.aragonvm)
AE 0'56 g 12 mm 7 h
Heiss, 1867: làm. 76, 4

113 - u.e. 24

Lluís XIV, 1643-1652, Barcelona
diner

a/ (lud.XIIII.d.g.)
r/ BAR-CIN-CIVI-16(—)
AE 0'67 g 13 mm 12 h
Botet, 1908-11: 771-773

114 - u.e. 24

Isabel II, 1847, Segòvia
vuit maravedisos
a/ ISABEL 2ª POR LA G. DE DIOS
Y LA CONST. 1847.

r/ REINA DE LAS ESPAÑAS
AE 9'65 g 28 mm 12 h
Vidal Quadras, 1898: 11042

115 - u.e. 29

Joana i Carles, 1516-1555, Barcelona
diner

a/ (i)OA.KARO(IV)
r/ (ba-rk)-NO-NA-
BI 1'52 g 15 mm 11 h
Botet, 1908-11: 531

116 - u.e. 29

Felip IV, 1641, Solsona
diner

a/ CIVITAS. 1641.
r/ CAE-LS-ON-A-
AE 0'68 g 13 mm 12 h
Botet, 1908-11: 893

117 - u.e. 29

Lluís, XIV, 1648, Barcelona
ardit

a/ A-R
r/ BARCI(no ci)VI 1648
AE 1'30 g 17 mm 6 h
Botet, 1908-11: 770

118 - u.e. 29

il·legible
AE 0'45 g 13 mm

119 - absis

Lluís XIV, 1643-1652, Vic
diner

a/ (ludo.d.g.)R.FRANCI.
r/ CIV(IT)AS VICE(N)
AE 0'85 g 16 mm 6 h
Botet, 1908-11: 934

Exterior de l'església

120 - superficial

Felip IV, 1654, Barcelona
ardit

a/ A-R
r/ (barci)NO CIVI(tas 16)54
AE 1'60 g 17 mm 12 h
Fontecha, 1968: C.39

- 121 - superficial
Felip V, 1700-1746, Sevilla
dos rals (imitació)
a/ S-J
r/ UM
AE 4'10 g 28 mm
- 122 - superficial
il·legible
AE 6 g 28 mm
- Escales**
- 123 - u.e. 1
Felip III, 1598-1621, Girona
diner
a/ (philip)VS.D.G.R.
r/ (civitas ge)rvnda
AE 1'25 g 13 mm 8 h
Botet, 1908-11: 638
- 124 - u.e. 2
il·legible
AE 0'50 g 11 mm
- 125 - u.e. 2
il·legible
AE 0'25 g 10 mm
- 126 - u.e. 7
Joana i Carles, 1516-1555, Aragó
diner
a/ (rx:arago)N(v)
r/ IO(a)N(a et car)OL(v)
BI 0'46 g 16 mm
Heiss, 1867: làm. 75, 12
- 127 - u.e. 9
Jaume I, 1258, Barcelona
diner
a/ IAC (obvs rex)
r/ (ba-qi-no-na-)
BI 0'67 g 16 mm
Botet, 1908-11: 167
Crusafont, 1982: 153
- 128 - u.e. 9
Joana i Carles, 1516-1555, Aragó
diner
a/ (+rx ara-go)NV
r/ (isana:et karolv)
AE 0'88 g 13 mm 2 h
Fontecha, 1968: A. 1
- 129 - u.e. 9
Joana i Carles, 1516-1555, Aragó
diner
a/ (+rx aragon)V
r/ (+ioana:et karolv)
AE 0'90 g 12 mm 7 h
Fontecha, 1968: A. 1
- 130 - u.e. 9
Joana i Carles, 1516-1555, Aragó
diner
a/ (+rx aragonv)
r/ (+ioana:et karolv)
AE 0'68 g 11 mm 7 h
Fontecha, 1968: A. 1
- 131 - u.e. 9
Lluís XIV, 1643-1652, Vïc
diner
a/ (+lvdo.d.g.r.franci)
r/ (+civitas.vicen.16—)
AE 0'69 g 13 mm
Botet, 1908-11: 933-942
- 132 - u.e. 9
Felip III, 1598-1621, Girona
diner
a/ PH(ilipvs.d.g.)R
r/ (civitas g)ERUNDA
AE 0'88 g 13 mm 3 h
Botet, 1908-11: 638
- 133 - u.e. 9
Felip III, 1598-1621, Girona
diner
a/ PH(ilipvs.d.g.)R.E
r/ (civitas ger)UNDA
AE 1'28 g 13 mm 12 h
Botet, 1908-11: 638

<p>134 - u.e. 9 S. XIII-XV, Lleida pugesa a/ PUG.ESA.(del.e)DA r/ PUG.ESA.DE(l.e)DA. AE 1'27 g 18 mm 6 h Botet, 1908-11: 386 Crusafont, 1990: 1741</p> <p>135 - u.e. 10/13 Felip III, 1598-1621, València diner a/ (+philippvs d g r) r/ (+valencia 16—) BI 0'66 g 10 mm 10 h Mateu, 1929: 297</p> <p>136 - u.e. 10/13 Joana i Carles, 1516-1555, Aragó diner</p>	<p>a/ RX:ARAGO(NV) r/ IOANA E(t carol)V AE 0'75 g 16 mm 9 h Fontecha, 1968: A.1</p> <p>137 - u.e. 10/13 Felip III, 1598-1621, Girona diner a/ (philipvs.d.g.r.e) r/ (civitas ger)UNDA AE 0'55 g 13 mm 12 h Botet, 1908-11: 638</p> <p>138 - u.e. 11/12 Carles I, 1516-1556, Girona diner a/ CAROL(vs d.g.r.) r/ CIVITAS GERUNDA AE 0'80 g 13 mm 9 h Botet, 1908-11: 559</p>
---	---

COMPOSICIÓ DE LES TROBALLES⁽⁴⁾

Període	Autoritat	Valor	Cronologia	Seca	Núm. peces	%
Medieval	Jaume I	diner	1222-1256	Barcelona	2	
		diner	1258	Barcelona	7	
		òbol	1258	Barcelona	2	
		diner	1270	Barcelona	3	
		diner	1271	València	4	
	Jaume II	diner	1291-1327	Barcelona	5	
	Senat romà	diner	1300-1404	Roma	1	
	Local	pugesa	s. XIII-XV	Lleida	3	
	Carles II	diner	1349-1387	Navarra	1	
	Local	ardit	s. XV	Urgell	1	
	Ferran II	1/4 croat	1479-1516	Barcelona	1	
		diner	1479-1516	Barcelona	2	
						32

Període	Autoritat	Valor	Cronologia	Seca	Núm. peces	%
Modern	Joana-Carles	diner	1516-1555	Barcelona	14	
				Aragó	7	
	Carles I	diner	1516-1556	Vic	1	
				Girona	2	
				València	3	
	Felip III	diner	1598-1621	Granollers	1	
		diner		Girona	5	
		diner		València	1	
	Felip IV	ardit	1621-1665	Barcelona	15	
		diner	1621-1635	Barcelona	1	
		cuartillo				
		resellado	1641-1644		3	
	Lluís XIV	diner	1641	Solsona	1	
		ardit	1643-1648	Barcelona	2	
		diner	1643-1648	Barcelona	2	
				Vic	5	
	Arxiduc					
	Carles	ardit	1708-1714	Barcelona	11	
	Felip V	2 rals	1700-1746	Sevilla	1	
		dos m.	1718-1721	Barcelona	1	
diner		1700-1746	Aragó	2		
				78	56'52%	
Contem- porani	Dominació francesa	quatre				
		quartos	1808-1814	Barcelona	1	
	Ferran VII	vuit m.	1808-1833	Segòvia	2	
	Isabel II	vuit m.	1847	Segòvia	1	
	Mohammed IV	falus	1859-1873	Marroc	2	
	Govern Provisional	5 cts.	1870	Barcelona	7	
		2 cts.	1870	Barcelona	2	
		1 cts.	1870	Barcelona	1	
	Alfons XII	5 cts.	1878	Barcelona	2	
	F. Franco	10 cts.	1945	Madrid	1	
		50 cts.	1966	Madrid	1	
				20	14'49%	
Il·legibles					7	5'79%
Total					138	

ANÀLISI DE LES TROBALLES

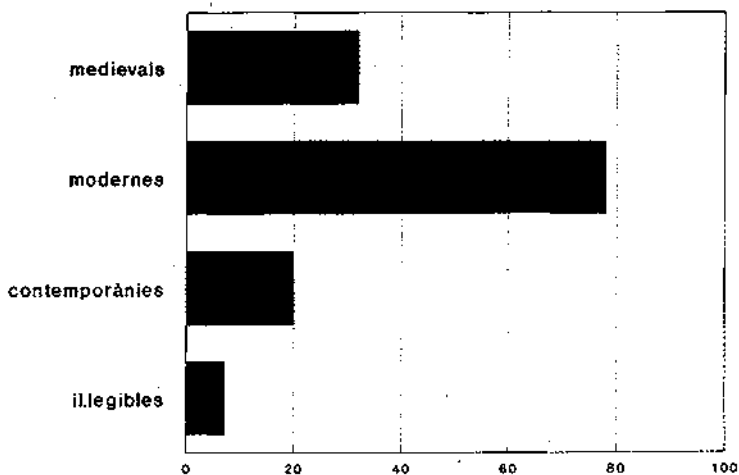
Les monedes trobades en el jaciment arqueològic de Santa Maria de Foix abracen una àmplia cronologia, des dels primers anys del segle XIII fins al 1966 (vid. làm. I). Aquestes peces es poden agrupar en tres grans períodes: el medieval, el modern i el contemporani. Com es pot observar, les monedes aparegudes segueixen perfectament l'evolució històrica soferta pel lloc de culte.

De l'època medieval s'han catalogat un total de trenta-dos exemplars, un 23'18% del total de les troballes (vid. làm. II, 1), amb una datació de principi del segle XIII fins als primers anys del segle XVI. Les peces més antigues, i alhora més quantioses, són els diners encunyats sota Jaume I. D'aquesta autoritat es troben diners de doblenc del 1222-1256 (Botet, 1908-11: 39-40), que van ser batuts per cobrir una sèrie de pagaments, però en tenir una aleació de billó molt baixa van ser substituïts per monedes més bones. Aquestes noves encunyacions van ser els anomenats diners de tern, amb els quals el rei Jaume I va unificar la moneda de tern a tot el territori de la Corona d'Aragó, el 1258 (Botet, 1908-11: 38). A partir d'aquesta data els diners de Barcelona, València i Aragó podien circular sense entrebancs per tota la Corona. Aquestes monedes de tern es van encunyar en gran quantitat i se'n van fer diverses emissions, sobretot de diners (vid. làm. II, 2). La seva meitat, els òbols, no van ser una peça tan fabricada (Botet, 1908-11: 65).

En el jaciment també es van trobar diners de Jaume II, aquests seguien la mateixa llei i tipologia que els del seu avi i també van ser força encunyats, tot i que no van arribar al volum de les emissions de Jaume I. La lliure circulació d'aquestes monedes per tot el territori de la Corona d'Aragó i el seu gran volum de producció fan que es trobin diners de Jaume I circulant en temps de Pere III, sense haver-ne variat ni el valor ni la llei (Clua, 1991: en premsa), per la qual cosa són peces força freqüents en les excavacions arqueològiques.

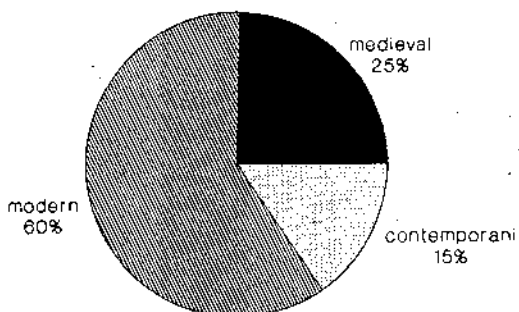
També d'aquest període s'han trobat quatre encunyacions de tipus local, es tracta de tres pugeses de Lleida i un ardit de la Seu d'Urgell. La iconografia de les pugeses és el triple llis heràldic característic, a més de la llegenda PUG-ESA-DEL-IDA (Crusafont, 1990: 192-199). Aquestes peces van ser encunyades durant llarg temps, entre els anys 1299 i 1599, a l'igual que els ardis de la Seu d'Urgell, que es van batre des de l'any 1471 fins al segle XVII (Crusafont, 1990: 280-282).

Església de santa Maria de Foix composició de les troballes

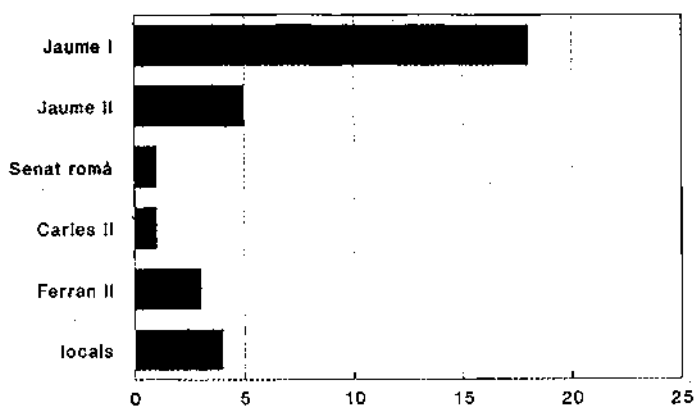
1

distribució per períodes

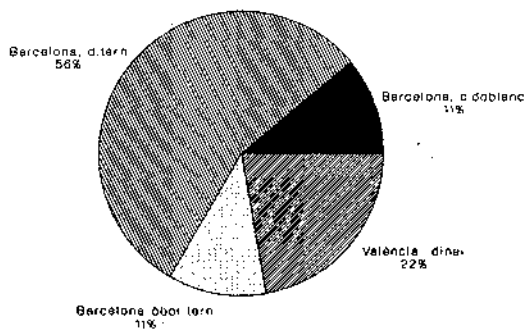
2

Monedes medievals

1

Emissions de Jaume I

2

De Ferran II es va trobar una peça d'1/4 de croat i un diner, ambdós del taller de Barcelona. El primer exemplar és una quarta part del croat. Els croats van ser encunyats per primer cop l'any 1285 per ordre del rei Pere II. La seva tipologia, en especial la del revers, no va variar gaire amb el pas del temps. Tampoc no ho va fer la llei, que en el moment de la seva creació era considerada una moneda forta, ja que els croats i els seus divisors estaven encunyats en plata. És força estrany trobar en un jaciment arqueològic aquests valors, ja que la moneda de cert valor no s'acostumava a perdre. Els diners, en canvi, són monedes molt més freqüents. Aquest van ser encunyats a Barcelona a partir de l'any 1494, però la baixa llei d'aquestes monedes va provocar una important falsificació del numerari, per això el rei va actuar en conseqüència dipositant, l'any 1505, que les peces bones es ressegellessin amb una B (Botet, 1908-11: 373).

També d'aquest període s'han trobat dos exemplars forans del territori de la Corona d'Aragó, el «denaro provisino» de Roma i el diner de Carlos II de Navarra. No és estrany trobar peces de fora del territori català en els jaciments arqueològics, a causa de les relacions entre els diferents regnes que formaven part de la Corona d'Aragó.

El conjunt de moneda moderna abraça un llarg període de temps, des de Joana i Carles fins a Felip V, un 56'52% del total de les troballes (vid. làm. III, 1). Aquest conjunt es pot agrupar segons els diferents esdeveniments històrics.

En un primer moment es troben les monedes de Joana i Carles, anys 1516-1555. Les peces són catorze diners del taller de Barcelona i set d'Aragó. La seca de Barcelona va encunyar els menuts o malles a partir de l'any 1523 (Botet, 1908-11: 11). Les monedes de la seca d'Aragó, de Joana i Carles, segueixen el model d'encunyació d'etapes anteriors. Les Corts d'Aragó de l'any 1528 van autoritzar el batiment de rals, mitjos rals i moneda jaquesa, diners i malles, però segons Gil (1959: 284) es desconeixen aquestes peces. En aquest període es torna a trobar una moneda de fora dels límits del Principat. També d'aquest moment, però a nom de Carles I, hi ha sis exemplars dels tallers de Vic, Girona i València. La troballa d'aquests diners és molt freqüent als jaciments, tal i com es comprova a les troballes de Sant Valentí de les Cabanyes (Clua, 1992: 39-54) i a Sant Marçal de Terrassola (Clua, 1991: 235-252).

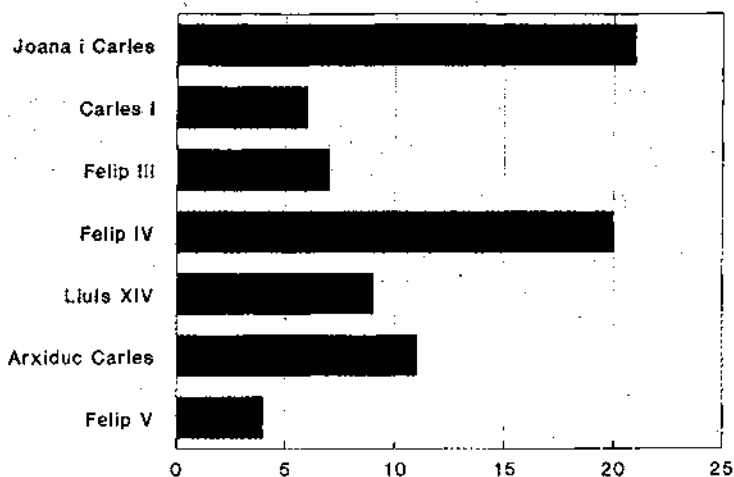
Un altre grup dins del conjunt de moneda moderna és el format per les peces dels reis Felip III i Felip IV. Del primer monarca hi ha representats set exemplars, tots són encunyacions locals tret d'un exemplar de la seca de València. En aquest regnat es va introduir en el sistema monetari la moneda petita de coure. La seva tipologia va sentar precedent i fou continuada pels seus predecessors. Les monedes de Felip IV formen un conjunt de vint exemplars d'entre els quals es troben un diner i quinze ardots, que segueixen amb el mateix valor i la mateixa tipologia establerta per Felip III. Els diners es van encunyar de forma continuada fins al 1635 (Gil, 1959: 273), i els ardots des del 1624 fins al 1665 (Gil, 1959: 272), amb una interrupció entre els anys 1640 i 1653 a causa de l'alçament de Catalunya. Els ardots van circular durant força temps després de la seva encunyació, i són troballes freqüents en les excavacions, fet que també es constata en els jaciments esmentats de Sant Valentí de les Cabanyes i Sant Marçal de Terrassola.

També es compta amb tres peces de tipologia castellana, els «cuartillos resellados», que es caracteritzen per haver estat fabricats a martell i pels diferents reencunys que presenten el cospell. La localització del taller és incerta, a causa de l'estat en què es troba la moneda. La circulació d'aquestes peces respon a un moment crític del numerari de coure. Tot i ser un tipus castellà, va circular per tot el territori peninsular.

El regnat de Felip IV va ser força problemàtic, amb l'alçament de Catalunya s'inicia una nova etapa per a les encunyacions catalanes. D'aquest moment hi ha representats dos ardots i dos diners de la seca de Barcelona, i cinc diners de Vic, tots a nom de Lluís XIV, com a comte de Barcelona. Les monedes segueixen la tipologia establerta per Lluís XIII. Aquestes peces varen circular oficialment fins a l'any 1653 en què va ser desmonetitzat el numerari de la guerra.

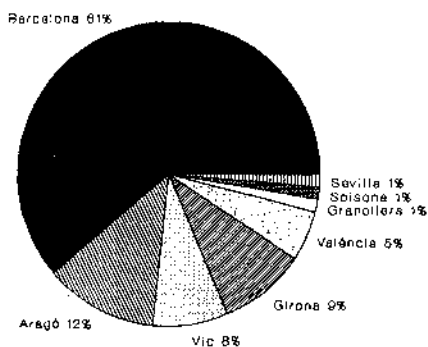
Un altre grup dins la moneda moderna fou el format per les peces de l'Arxiduc Carles amb onze ardots encunyats a Barcelona. Aquests valors van ser batuts, en un moment de guerra, perquè circulessin per tot el territori fidel a l'arxiduc, que corresponia a la major part del Principat, entre el 1708 i el 1714. Els ardots estaven encunyats sobre peces del mateix mòdul de Felip III, IV i Lluís XIV (Botet, 1908-11: 205). Un cop acabat el conflicte, aquestes peces van perdre el seu valor. La presència d'aquestes monedes en els jaciments no és estranya, ja que després de la Guerra de Successió aquestes peces van deixar de tenir poder adquisitiu.

Monedes modernes 1516-1746

1

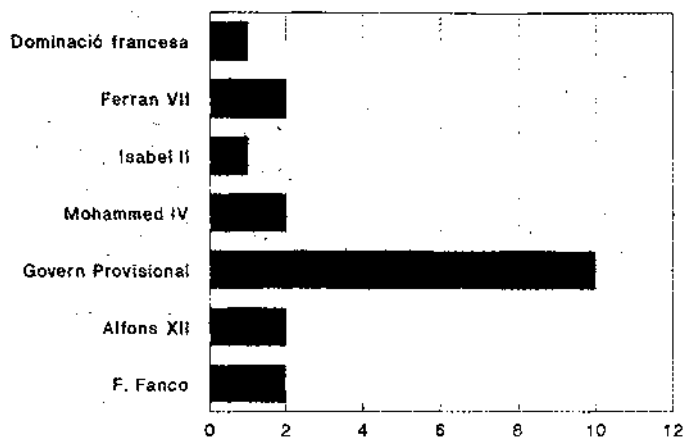
Seques modernes

2

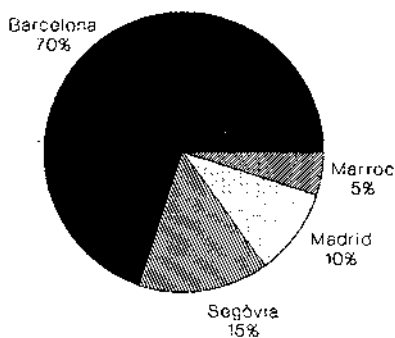
Làmina III.

Monedes contemporànies 1808-1966

1

Seques contemporànies

2

Làmina IV.

Les darreres encunyacions d'aquest període són les del rei Felip V, del qual destaca una peça de dos maravedisos encunyada al taller de Barcelona entre els anys 1718 i 1721. Tot i que després de la Guerra de Successió la seca de Barcelona va restar tancada, el 1718 es va tornar a obrir (Gil, 1959: 280) per batre aquestes peces de tipologia castellana. També es troba un diner d'Aragó i una imitació en coure d'una peça de dos rals de plata del taller de Sevilla.

El conjunt de moneda contemporània està representat per vint exemplars, un 14'49% de les troballes, que abracen una cronologia de principi del segle XIX fins a mitjan XX (vid. làm. IV, 1). Aquest període s'inicia amb les encunyacions fetes a Barcelona com a conseqüència de l'entrada dels francesos en el territori del Principat. Es tracta d'una peça de quatre quartos de coure (Botet, 1908-11: 219). De Ferran VII i Isabel II es troben tres monedes de vuit maravedisos de la seca de Segòvia. Aquestes peces, també de coure, van circular àmpliament per tot el territori espanyol. Del Govern Provisional n'hi ha deu exemplars, tots del taller de Barcelona, repartits entre els valors de cinc, dos i un cèntim. Aquests valors van ser introduïts mercès a un nou sistema monetari adoptat per l'Estat espanyol basat en la «Unió Monetaria Latina» (Gil, 1959: 358-359) i van ser encunyats des de l'any 1870 fins al 1875, encara que van perdurar en el regnat d'Amadeu I i la Primera República. També seguint un tipus similar s'ha classificat una peça de cinc cèntims d'Alfons XII (Gil, 1959: 363). Les darreres encunyacions d'època contemporània són peces molt recents i que encara es poden trobar en alguna butxaca, aquestes són les de deu i cinc cèntims batudes per Francisco Franco.

Com es pot observar, les monedes trobades en el jaciment de Santa Maria de Foix cobreixen tots els moments més importants o crítics de la història del Principat, des de Jaume I fins ben entrat el segle XX.

CONCLUSIONS

La comparació dels materials numismàtics trobats en el jaciment arqueològic de l'església de Santa Maria de Foix amb els localitzats a les esglésies de Rellinars (Comas, 1984: 279-288), de Sant Marçal de Terrassola i Sant Valentí de les Cabanyes, o a les excavacions d'Empúries (Campo-Mañé, 1986: 67-83), dóna una idea del numerari que circulava a la Corona d'Aragó durant els diferents períodes històrics. En tots els

casos la moneda més representada és la d'època moderna, moment en què es dona una gran diversitat d'encunyacions, seguida de la medieval i la contemporània.

Totes les monedes trobades a l'església del santuari de Foix són de coure, menys el quart de croat de plata de Ferran II. Aquestes peces mostren la circulació d'allò que s'anomena moneda menuda, que serveix per fer intercanvis o transaccions econòmiques de poc valor. Aquestes monedes de coure són les abundants en els jaciments arqueològics, fet que indica l'important volum d'aquests valors en el circuit, movent-se en alguns casos de forma residual. Un exemple clar es pot trobar als diners i òbols de Jaume I que es troben circulant en temps de Ferran II, i també als ardits de Felip IV que corren juntament amb els de l'arxiduc Carles.

Un fet a destacar a l'hora d'estudiar les monedes d'un jaciment és que la major part de les peces trobades corresponen a moments molt concrets o de crisi, una guerra, una rebel·lió o un conflicte polític. Les monedes no sols ajuden a datar i confirmar cronologies, sinó que expliquen l'evolució de l'edifici, en quins moments es construeix o en quins moments es fan reformes. Totes les restes materials són vàlides per explicar la història d'un jaciment. A partir de l'estudi de les monedes dels diferents jaciments d'una zona, es podrà clarificar quina era la situació del numerari, o la seva circulació, en els diferents períodes històrics.

NOTES

- (1) El projecte de restauració i la direcció de l'obra van ser a càrrec del doctor arquitecte Rafel Vila.
- (2) La investigació històrico-arqueològica, la van fer els senyors Javier Fierro i Xavier Solé, i les senyores Anna Castellano i Maria José Sureda.
- (3) Agraïm la col·laboració del senyor Josep Maria Nuix en la realització d'aquest inventari.
- (4) m. = maravedís o maravedisos.
cts. = cèntims.

BIBLIOGRAFIA

- BOTET I SISO, J. 1908-1911: *Les monedes catalanes*. Barcelona.
- CALICO, F.; CALICO, X.; TRIGO, J. 1988: *Numismática española. Monedas españolas desde Fernando e Isabel a Juan Carlos I, años 1474-1988*. Barcelona.
- CAMPO, M.; MAÑÉ, M.C. 1986: «Hallazgos monetarios medievales y modernos en Empúries». *Gaceta Numismática*. Barcelona, 81: 67-81.
- CLUA MERCADAL, M. 1991: «Diners de la Torre del Baró, Viladecans (Barcelona). Un ejemplo de la economía fiduciaria en la Baja Edad Media». XI Congrès International de Numismatique. Bruxelles (a impremta).
- . 1991: «Els materials numismàtics trobats a les excavacions de l'església de Sant Marçal de Terrassola, Torrelavit (Alt Penedès)». *Miscel·lània Penedesenca*, XV. Sant Sadurn d'Anoia. 236-252.
- . 1992: «Les monedes». *Arqueologia, història i art de l'església de Sant Valentí de les Cabanyes*. Sant Sadurn d'Anoia. 39-54.
- COMAS, R. 1984: «Troballes monetàries a l'església Vella de Rellinars». *Gaceta Numismática*, 74-75. Barcelona. 279-288.
- Corpus Nummorum Italicorum (CNI), XV. 1934. «Roma parte I, dalla caduta dell'Impero d'occidente al 1572». Milà.
- CRUSAFONT, M. 1982: *Numismática de la Corona catalano-aragonesa medieval (785-1516)*. Madrid.
- . 1990: *La moneda catalana local*. Barcelona.
- FIERRO, J.; SOLÉ, X. 1991: «Evolución arquitectónica de la iglesia del santuario de Santa Maria de Foix (Alt Penedès)». Simposi: Actuacions en el patrimoni edificat medieval i modern (segles X al XVIII), 1989. 3 *Quaderns Científics i Tècnics del Servei del Patrimoni Arquitectònic de la Diputació de Barcelona*. Barcelona. 109-114.
- FONTECHA, R. de. 1967: *La moneda española contemporánea*. Madrid.
- . 1968: *La moneda de vellón y cobre de la monarquía española (años 1516-1931)*. Madrid.
- GIL FARRÉS, O. 1959: *Historia de la moneda española*. Madrid.
- HEISS, A. 1867: *Descripción general de las monedas hispano-cristianas desde la invasión de los árabes*. Madrid.
- MARIN, J. 1975: *La moneda navarra y su documentación. 1513-1838*. Madrid.
- MATEU LLOPIS, J. 1929: *La ceca de Valencia y las acuñaciones de los siglos XIII al XVIII*. València.
- MITCHINER, M. 1977: *The World of Islam*. Londres.
- VIDAL QUADRAS, M. 1892: *Catálogo de la colección de monedas y medallas*. Barcelona.